

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep.
0033 Oslo
Sendt per e-post til:
postmottak@oed.dep.no

Høringsuttalelse fra Energi Norge forslag om åpning av områder for fornybar energi til havs og forslag til forskrift til havenergilova

Det vises til brev fra Olje- og energidepartementet (OED) av 2. juli, hvor det ønskes kommentarer til forslag til åpning av område for fornybar energiproduksjon til havs etter havenergilova, og forslag til forskrift til havenergilova. Energi Norge takker for muligheten til å komme med høringsuttalelse. Vi viser også til vår høringsuttalelse av 4.4.2013 på havvind – Strategisk konsekvensutredning.

Energi Norge er en landsomfattende interesse- og arbeidsgiverorganisasjon, som representerer selskapene som produserer, transporterer og leverer fornybar energi og varme i Norge. Våre 275 medlemsbedrifter står for nesten all kraftproduksjonen og sørger for daglige leveranser til cirka 90 prosent av strøm- og nettkundene i Norge. Vår visjon er at Norge skal ta en global lederposisjon som det første fornybare og fullelektriske samfunnet i verden. Medlemmenes oppdrag til oss er å fremme fornybarnæringens konkurransevne, for å øke norsk verdiskaping.

1. Bakgrunnen for forslaget

I høringsbrevet fremgår det at utgangspunktet for OEDs arbeid med åpning av havområder for vindkraft er NVEs konsekvensutredning fra 2012. Denne bygget igjen på NVEs rapport av oktober 2010; *Havvind – forslag til utredningsområder*, som foreslo 15 områder. Disse områdene ble funnet ved særlig å se til havdyp, muligheter for tilkobling til kraftsystemet og andre arealbruks- og miljøinteresser.

Videre ble NVE i 2018 bedt om å gjøre en vurdering av om vesentlige forhold er endret etter at den strategiske konsekvensutredningen ble utarbeidet i 2012. NVE fant da at det ikke forelå vesentlige endringer.

Departementet har ikke oppsummert de 63 høringssvarene som kom inn i 2013, men har omtalt noen av de innkomne innspill i punkt 4 i høringsnotatet av 2. juli 2019 som nå er gjenstand for høring. Departementet har i sin vurdering lagt vekt på at det bør åpnes områder som gjør det mulig å fremme prosjekter med både flytende og bunnfast teknologi: "Departementet har også prioritert område som egner seg for kommersielle prosjekt."

I den foreliggende høringen bes det om synspunkter på de to områdene som foreslås åpnet for havvind - Utsira Nord og Sandskallen-Sørøya Nord, samt innspill på et tredje – Sørlike Nordsjø II - som vurderes åpnet. Det bes også om innspill til forslag til forskrift til havenergiloven.

2. Oppsummering av Energi Norges hørings svar

- Flytende havvind er én av teknologiene der norsk leverandørindustri kan ha mulighet til å innta en viktig posisjon internasjonalt. Det er derfor positivt med tilrettelegging for kommersiell utvikling til havs, og konsesjonssystemet må utvikles i tråd med dette.
- De tre utpekte områdene utgjør til sammen et godt grunnlag for prosjektutvikling innenfor ulike utfordringer/lokasjonstyper, med muligheter både for bunnfaste og flytende installasjoner som til sammen utgjør en god helhet. De bør derfor åpnes samlet. Det er bra at det ligger en langsiktig betraktning til grunn som ikke tillegger nettilgang avgjørende vekt. At det åpnes et område utenfor Finnmark, er et positivt eksempel på dette. Ved åpning av fremtidige områder bør kunnskapsgrunnlaget revideres.
- Havvind kan på sikt bli en viktig bidragsyter til å nå internasjonale klimamål. Energi Norge er positiv til teknologiutvikling og til bred og omfattende FoU som, på lengre sikt, kan gjøre havvind til en viktig bidragsyter fra Norge til å nå europeiske og verdens klimamål. Havvind gir muligheter for eksport av teknologi, kompetanse og ny fornybar kraft og kan også gi nye industrielle muligheter for offshore, leverandørindustri og sjøtransport.
- Det er viktig at klimaomstillingen er både kostnads- og styringseffektiv – og det har man gode verktøy for gjennom ETS og CO₂-pris. Norge og Norden er godt forspent med tilgang til fornybar kraft til svært lav kostnad for kunden. Dette gjelder også ved økte klimaambisjoner og industrivekst. Den siste tidens utvikling i elsertifikatmarkedet illustrerer den gunstige situasjonen. Ny fornybar kraft til land - også fra offshore vind - må derfor generelt konkurrere på kommersielle vilkår for ikke å utfordre konkurranskraften til landbasert kraftproduksjon som nå er konkurransedyktig uten subsidier. Det er derfor ikke hensiktsmessig med volumbaserte støtteordninger og tidfestede mål for havvind med tilknytning til det landbaserte nordiske markedet.
- Konsesjonsprosesser med høringer og prosjektspesifikke konsekvensutredninger må være førende for vurdering av det enkelte prosjekt. Den strategiske konsekvensutredningen av 2012 må ikke tillegges avgjørende vekt for enkeltprosjekter.
- Det er ikke ønskelig at utpekte områder blokkerer muligheten for å søke om prosjekter utenfor områdene, for industriutvikling, forskning eller forsyning av installasjoner utenfor områdene.

3. Hvorfor det er behov for langsiktig utvikling av vindkraft også til havs i Norge: Klimaforpliktelser, industriell vekst, lokal verdiskaping og forsyningsikkerhet

Norge må løse sine klimaforpliktelser

Norge har rike naturressurser og Europa trenger mer fornybar energi for å nå klimamålene. På kort og mellomlang sikt er Norge imidlertid i en særstilling, og de fleste analyser viser at vi ligger an til et kraftoverskudd i de nærmeste årene. På lang sikt kan imidlertid Norges strømbruk ifølge NVE øke med ca. 30 TWh mot 2040 dersom Norge skal nå sin del av forpliktelsene for å begrense

global oppvarming til 1,5 C. (ref. DNVGL: 1,5 C – Hvordan kan Norge gjøre sin del av jobben). En betydelig del av dette forventes å dekkes gjennom det nordiske og europeiske markedet gjennom av landbasert vindkraft, selv når en tar høyde for potensialet som ligger i ny vannkraft, opprusting og utvidelsesprosjekter, samt energieffektivisering.

Forsyningsikkerhet, industriell vekst, lokal verdiskaping og kraftmarked

Energi Norge støtter imidlertid bred og omfattende tilrettelegging for FoU av umodne teknologier for å videreutvikle et norsk kompetansemiljø innen havvind og kunne ta globale posisjoner i et voksende marked. Målet må være industripolitisk og basert på målrettede virkemidler for teknologiutvikling og demonstrasjon til havs gjennom Forskningsrådet, Enova, GIEK, Norwep og virkemiddelapparatet for øvrig. I tillegg kreves det god arealtilgang til havs for storskala produksjon, og det foreliggende forslaget er et godt bidrag til dette.

Det er vesentlig at en FoU-havvindsatsning for å kunne ta globale posisjoner for norsk leverandørindustri ikke utfordrer konkurransekraften til annen fornybar produksjon som nå er kommersielt lønnsom uten subsidier. Energi Norge mener derfor det er viktig at offshore kraftproduksjon for transport til land generelt utvikles på kommersielle vilkår. Det er viktig å huske på at det nordiske kraftmarkedet vil kunne levere nok fornybar energi til kunden i 2030 og 2040 til en svært lav kostnad i størrelsesorden 25-30 øre per kWh. Dette gjelder selv med omfattende elektrifisering av samfunnet ut fra klimahensyn og vekst i industrien. Det er derfor etter Energi Norges syn ikke hensiktsmessig med volumbaserte støtteordninger og tidfestede mål for havvind med tilknytning til det landbaserte nordiske markedet. Det er kraftoverskudd i Norden nå, men på markedsmessige kommersielle vilkår kan havvind på sikt bli viktig bidragsyter. Energi Norge er positive til teknologiutvikling og til FoU som, på lengre sikt, kan gjøre havvind til en viktig bidragsyter fra Norge til å nå europeiske og verdens klimamål. Havvind gir muligheter for eksport av både av teknologi, kompetanse og ny fornybar kraft og nye industrielle muligheter for offshore, leverandørindustri og sjøtransport. Det ligger utenfor denne høringen å vurdere hvilke eventuelle utredninger som burde foretas for å kartlegge konsekvenser av endringer i virkemiddelbruken på området mer generelt.

Det er allerede en rekke bunnfaste havvindparker i kommersiell drift, og flytende havvind bør se en vesentlig kostnadsreduksjon blant annet som følge av industrisatsningen ved støtten som er gitt til Tampen, som skal forsyne offshoreinstallasjoner. Det er positivt at det satses på utvikling av umoden teknologi. Det kreves store volum for å få ned kostnaden på offshore flytende vind slik at den blir konkurransedyktig på kommersielle vilkår uten subsidier, og det er derfor positivt at størrelsen på foreslåtte områder legger til rette for dette.

4. Kommentar til åpning av områder

Energi Norge er generelt positive til forslag som kan føre til økt produksjon av fornybar energi. Det er positivt at myndighetene er tidlig ute med å legge på plass rammer for utbygging av vindkraft i norske havområder, og at det er en kommersiell inngang til vindkraft offshore.

Denne høringen ber om synspunkter på de to områdene som foreslås åpnet for havvind samt innspill på det tredje som vurderes åpnet.

Energi Norge mener at den strategiske konsekvensutredningen er et greit utgangspunkt for utpeking av de tre områdene som er gjenstand for denne høringen. Vi vil imidlertid påpeke at vesentlige forhold siden denne ble laget er endret, slik som kostnadsutvikling og etablering av offshorevindprosjektet på Tampen for industriutvikling. Ved kommende nye utpekinger av

områder må det legges til grunn oppdatert kunnskapsgrunnlag og ny strategisk konsekvensutredning.

Vi mener at de tre områdene samlet sett gir en god bredde av ulike forhold når det gjelder dybder, avstander til land og lokalisering sør – midt – nord, og store nok arealer til at prosjekter for etablering av storskalaprosjekter er mulig. Det er fleksible områder med godt potensial for tilpasning av konkrete prosjekter. De tre områdene utgjør til sammen et godt grunnlag for prosjektutvikling innenfor ulike utfordringer/lokasjonstyper. Vi mener også at nettutfordringer ikke er tillagt avgjørende vekt med tanke på den langsiktighet havvindsatsning bør ha, og mener åpning av område nordpå, Sandøyskallen-Sørøya Nord, er et godt eksempel på dette, selv om dette området ikke var blant de områdene NVE i sin vurdering i 2018 foreslo åpnet.

Vi vil påpeke viktigheten av gode konsesjonsprosess med høringer og prosjektspesifikke konsekvensutredninger. Konsesjonssystemet må bygge på et oppdatert kunnskapsgrunnlag slik at konsesjonsgiving og tilsyn med havvindprosjekter skjer med gode avveininger mot natur og miljø offshore.

5. Kommentar til forslag til forskrift til havenergiloven

Denne høringen ber også om innspill på forslag til forskrift til havenergiloven. Det må være hovedfokus å få frem forskrift og regelverk som primært har fokus på regulering av fornybar energiproduksjon til havs over tid, heller enn fokus på industriutviklingen.

Det må være hensikten å få frem forskrift og regelverk som er forenelig med både kommersielle og prekommersielle prosjekter, men som primært har fokus på regulering av kommersiell lønnsom fornybar energiproduksjon til havs over tid, heller enn av forhold som umoden teknologi, forskning og industriutvikling.

Det er avgjørende at konsesjonsprosessen utformes slik at et bredt spekter av aktører kan utvikle forretningskonsepter og prosjekter. Regelverket bør ivareta statens rolle som grunneier til havs, og sikre Departementets kontroll med at det for gitte konsesjoner sikres fremdrift slik at det ikke båndlegges havarealer unødige.

Det er imidlertid også viktig med fleksibel tidsfrist fra konsesjonsvedtak til driftssetting av anlegget. Dette for å muliggjøre utvikling av nye forretningsmodeller, hvor en ikke ennå kjenner kostnadssiden eller avtagermarkedet. Avpassing til det konkrete prosjektet må gjøres ved fleksibilitet i tidsfrister for idriftssettelse, samtidig som staten sikres fremdrift i utnyttelse av tildelte arealer og mulighet for å overlevere uutnyttede konsesjoners arealer til annen aktør.

Vi vil peke på viktigheten av involvering av kystkommuner der prosjekter foreslås nær land, da slike prosjekter også vil kunne være aktuelle ut fra andre markedsmessige hensyn og med større lokale samfunnsmessige – og miljømessige virkninger. Hensyn til berørte kommuner bør gjøres uavhengig av om arealåpning skal gjelde inn til kysten som foreslått, eller ikke.

Det er positivt at demonstrasjonsprosjekter kan gis en forenklet behandling, men vi påpeker at slike demonstrasjonsprosjekter bør være små og ikke komme i konflikt med prosjekter på kommersiell skala. Vi tror også at behovet for demonstrasjonsprosjekter er begrenset.

Det bør legges til rette for unntak fra regelen om åpning av areal, på linje med unntak som kan gis for anlegg som er ment til forsyning av petroleumsinstallasjoner og mindre anlegg som er forsyningsanlegg til petroleumsinstallasjoner. Energi Norge mener at også anlegg som er aktuelle for forsyning av andre offshore aktiviteter enn petroleum bør gis slike unntak fra regelen, for å fremme innovasjon og næringsutvikling.

6. Øvrige bemerkninger

Energi Norge ber departementet ta kontakt dersom det ønskes ytterligere utdypninger av høringssvaret eller nærliggende tematikk til havvind som ikke var en del av denne høringen.

Vennlig hilsen

Energi Norge

Eivind Heløe
Direktør fornybar energi

Solgun Furnes
Næringspolitisk rådgiver vindkraft